

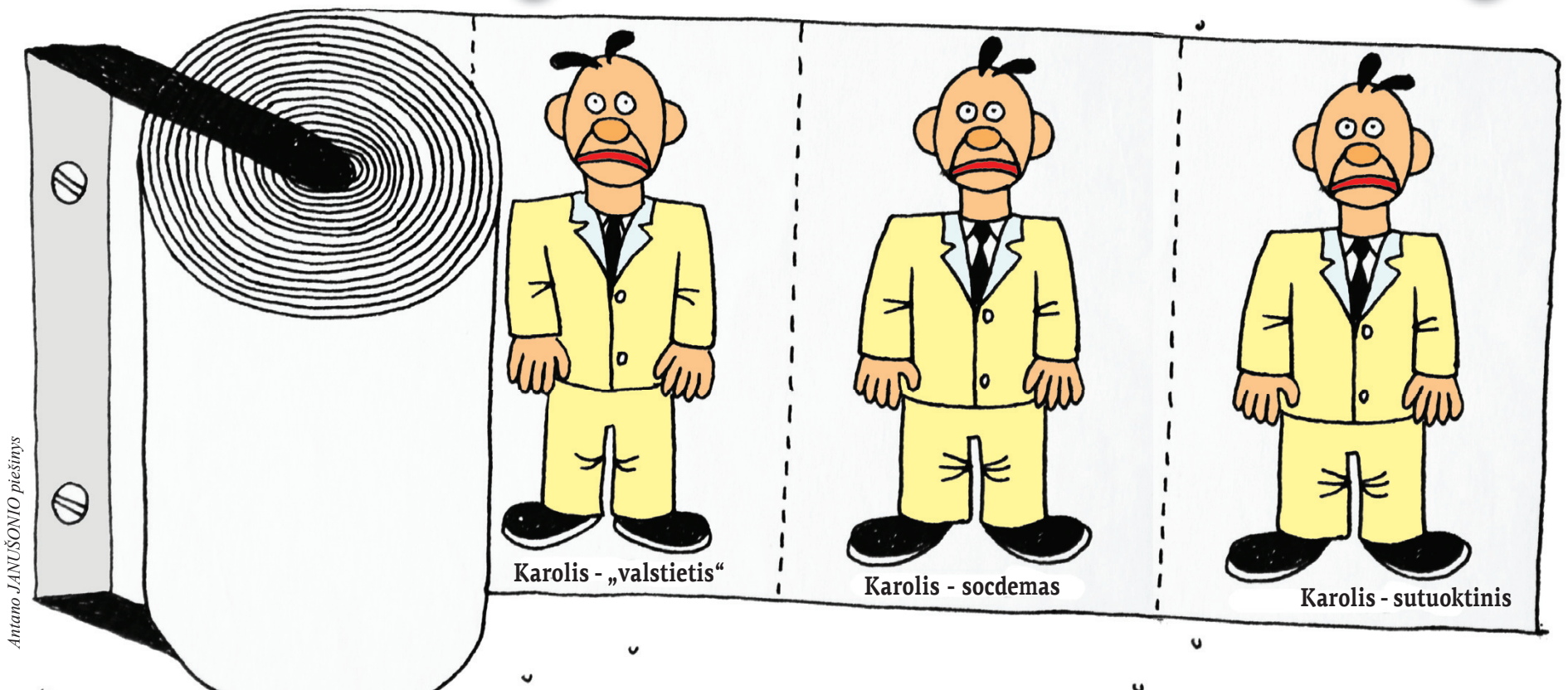
Prasidėjo žiemos priėmimas į profesines mokyklas

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos informacija. Nuo vasario 3-osios norintieji įgyti profesiją gali teikti prašymus dalyvauti žiemos priėmimo į profesinio mokymo įstaigas.

Iki vasario 15 d. vyksiančiame priėmimo į profesines mokyklas žiemos etape gali dalyvauti visi baigusieji pagrindinio ar vidurinio ugdymo programą. Kvietimai mokytis bus skelbiami vasario 18 d., mokymo sutartys bus pasirašomos vasario 18–19 d.

Daugiau 2 psl.

Socdemų ir K. Dvylio sandoris: aš Jums balsą – Jūs mano žmonai darbą?

„... korupcija išlieka problema Lietuvoje. ...turime ryžtingiau ieškoti priemonių, kaip užtikrinti korupcijai atsparų viešąjį sektorių, skaidrų sprendimų priėmimą ir atskaitomybę valstybėje. Šių tikslų įgyvendinimui svarbu skatinti vadovus prisiimti atsakomybę už savo sričių antikorpacinę aplinką, ir mažinti viešojo sektoriaus fragmentiškumą, atveriant kuo daugiau valstybės valdomų duomenų. Nemažiau svarbu padrasinti kiekvieną Lietuvos gyventoją susidūrus su korupcija nebijoti apie tai pranešti atsakingoms institucijoms“, – sako Specialiųjų tyrimų tarnybos direktorius Žydrūnas Bartkus.

Marijampolė. Tik faktai

1. Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos (LVŽS) frakcija savivaldybės taryboje nusprendė nepalaikyti socialdemokratų siūlymo dėl projekto „Socialinių paslaugų infrastruktūros tinklo sukūrimas ir plėtra asmenims, turintiems proto ir (arba) psichikos negalią Marijampolės savivaldybėje“. Tačiau sprendimas buvo priimtas vieno balso persvara. Ją lėmė LVŽS atstovo Karolio Dvylio balsas.

2. Po kurio laiko K. Dvylys iš LVŽS frakcijos perėjo į socialdemokratų frakciją.

3. Savivaldybės administracijos Socialinių paslaugų skyriuje įsteigtas etatas, kurį užėmė K. Dvylio sutuoktinė Raimonda Knygauskaitė-Dvylienė.*

*Visa informacija iš viešai prieinamų šaltinių.

Archyvų istorija: nuo knygrišystės ir kalvystės iki... kojinių

Rimvydas URBONAVIČIUS, Kauno regioninio valstybės archyvo Marijampolės filialo vedėjas. Šiomet Lietuvos valstybės archyvai mini 100 metų jubiliejų. Nors archyvai Lietuvos teritorijoje egzistavo nuo maždaug XIII a. (didžiojo kunigaikščio kanceliarijos archyvas – Lietuvos metrika, bažnytiniai archyvai, teismų archyvai ir

kt.), 1921 m. spalio 19 d. Lietuvos Respublikos švietimo ministerijos įsakymu „Dėl Centralinio valstybės archyvo įsteigimo“ įsteigtas archyvas žymėjo naują svarbų etapą Lietuvos archyvų istorijoje. Buvo sukurta institucija, kuri priiminėjo visų centrinės valdžios institucijų, savivaldos, visuomeninių organizacijų, privačius ir kitus dokumentus, taip pat

formavo vieningą dokumentų valdymo ir rengimo sistemą.

Vos įsteigto Centralinio valstybės archyvo saugyklų plotas buvo 2 000 m², lentynų ilgis siekė 6 315 tiesinių metrų, saugota daugiau kaip 600 fondų, apie 0,5 milijono bylų. Seniausi dokumentai buvo datuojami XVI amžiumi.

Kaip ir kitos jaunos valstybės institucijos, Centralinis valstybės archyvas susidūrė su iššūkiais: reikėjo tinkamų patalpų priimti iš Rusijos reevakuojamus dokumentus, surinkti atokiausiuose Lietuvos kampeliuose laikomus archyvus. Nepaisant visko, su užduotimis buvo susitvarkyta.

Daugiau 7 psl.

Ar galime atgaivinti Marijampolės širdį?

Pasiūlymas Marijampolės savivaldybės strateginiam plėtros planui iki 2030m., projektas „Pažink Marijampolę per Šešupės upę“

Gintautas VIEVERSYS, savivaldybės tarybos TS-LKD frakcijos narys. Marijampolės savivaldybės taryba pradėjo rengti ateinančio dešimtmečio savivaldybės strategiją. Tai bus planas, kuris apibrėš tiek mūsų bendruomenės kryptį, tiek ir svarbiausius projektus, iniciatyvas ir idėjas per ateinantį dešimtmetį. Todėl šį strateginį planą turime pažvelgti labai atsakingai ir vizi-onieriškai.

Lietuva yra graži ne tik savo sutvarkytais miestais, bet ir gamta. Paskutiniu metu žmonės vis dažniau planuoja savo atostogas Lietuvoje, todėl labai populiarėja vidaus turizmas. Pagal kompanijos „Statista“ pateikiamus duomenis, per ateinančius penkerius metus turizmas Lietuvoje turėtų išaugti 4 kartus. Todėl natūralu, jog daugelis Lietuvos miestų įvairiais būdais stengiasi atskleisti savo regiono kraštovaizdžio identitetą, kurdami pažintinius takus, dviračių maršrutus, lankomų vietų schemas. Pastebėtina, jog vis dažniau atsižvelgiama į gamtos turis: ežerus, upes, miškus. Pavyzdžiui, Alytuje yra sukurta 32 km dviračių ir pėsčiųjų takų sistema, o Prienuose baigiamas įrengti dviračių ir pėsčiųjų takas šalia Nemuno.

Marijampolė taip pat turi kuo didžiuotis - ne tik sutvarkytomis viešosiomis erdvėmis, bet ir istoriniais paminklais, puikia gamta. Turime atkreipti dėmesį į mūsų miesto širdį - Šešupę, kuri jau prieš kurį laiką sąmoningai yra pradėta naudoti miesto infras-

truktūros gerinimui. Tai patvirtina anksčiau sutvarkytas Poezijos parkas, Rygiškių Jono gimnazijos parkas, 2020 metais baigtas įgyvendinti Dendrologinio parko rekonstrukcijos projektas, kuris apima 4 kilometrus dviračių ir pėsčiųjų takų. Visa tai - tęstiniai tikslai, kuriais siekiama priartinti žmones prie gamtos ir skatinti pažinti miestą keliaujant Šešupės pakrantės takais.

TS-LKD frakcijos 2020-2030 m. Marijampolės savivaldybės strateginiam plėtros planui siūlomos idėjos, projekto „Pažink Marijampolę per Šešupės upę“ tikslas - testuoti pradėtus darbus dešiniajame Šešupės krante, įrengiant daugiau pėsčiųjų ir dviračių takų, kurie sujungtų futbolo areną su poilsio zona Marių sala. Tai turėtų sudaryti apie 12 km.

Dešinysis Šešupės krantas - Marijampolės gyvybės šaltinis

Kodėl dešinysis Šešupės krantas? Šiuo metu tai vienas ilgiausių ir patraukliausių sutvarkytų maršrutų dviratininkams ir pėsčiesiems. Pratešiant jau esamus takų fragmentus būtų sukurta vieningas, ilgas ir dailus pažintinis takas, kuris apjungtų visus svarbiausius parkus (Dendrologinis Pašešupio parkas, Poezijos parkas, Ramybės parkas), kultūros paminklus (Marijonų vienuolyno kompleksas, senojo miesto uždanga, kvietiško dvaro kompleksas, Meškučių piliakalnis), holokausto aukų

Pateiktos net 47 paraiškos socialinio verslo idėjų konkursui Marijampolės apskrityje

Vilniaus prekybos, pramonės ir amatų rūmai (VPPAR) kartu su partneriais įgyvendindami projektą, kurio tikslas spręsti socialines problemas Marijampolės apskrityje, kuriant socialinius verslus, sulaukė net 47 socialinio verslo idėjų.

Visuomenėje dažnai guvus nusistatymas, kad valstybė turėtų spręsti socialines problemas. Rūmų prezidentas džiaugiasi projekto dalyvių iniciatyva prisidėti prie socialinio poveikio Marijampolės regione:

„Suprantama, valstybė ir savivalda sprendžia daugelį socialinių problemų, tačiau verslas gali efektyviau ir lanksčiau prisitaikyti prie visuomenės ir vietos bendruomenių poreikių, suteikti reikalingų ekspertinių žinių steigiant socialines įmones. Todėl tikime, kad kartu su partneriais sėkmingai įgyvendinsime projektą, kuris padės spręsti itin aktualias visuomenės problemas“, - sako Vilniaus prekybos, pramonės ir amatų rūmų prezidentas Sigitas Leonavičius.

Sulauktose socialinio verslo idėjų paraiškose dominuoja neigaliųjų bei senyvo amžiaus asmenų integracija į socialinį gyvenimą, darbo rinką, visuomenės kūrybiškumo ugdymas, užimtumo skatinimas, nepamirštas ir visuomenės sveikatinimas, efektyvus gamtos išteklių naudojimas ir atliekų tvarkymas. Projekto vadovė Jolanta Lapinskaitė - Vaitulionienė džiaugiasi socialinio verslo idėjų gausa: „Džiugina ir tai, kad sulauktos idėjos ne-

apsiriboja tik Marijampolės savivaldybe, daug paraiškų sulaukta ir iš kitų Marijampolės apskrities savivaldybių. Pirmuoju etapu atrenkant paraiškas didžiausias dėmesys buvo skiriamas idėjos inovatyvumui, aiškiai pamatuojamam ir atliepiančiam vietos aktualijas socialiniam poveikiui, nepamirštas ir verslumo faktorius bei reinvestavimas, numatant ne mažiau nei 80 proc. pelno skirti socialinio poveikio didinimui.“

Projekto vykdytoją džiugina ir gautos paraiškos sprendžiančios aplinkosaugos, ekologijos problemas, taip pat antrinis žaliavų ir daiktų panaudojimas, vartotojiškumo mažinimas.

Projekto organizatoriai pirmojo vertinimo etapo metu atrinktas socialinio verslo idėjas pakvies į antrąjį projekto etapą skirtą socialinio verslo koncepcijų galutinės paraiškos parengimui, verslo plano išgryninimui, kuris bus papildomas mokymais ir individualiomis konsultacijomis. Po šio etapo išgrynintos paraiškos bus vertinamos ekspertų, verslo atstovų, VPPAR tarybos narių. Net 16 socialinių verslų bus skirtas iki 15 tūkst. eurų finansavimas verslo pradžiai.

VPPAR iniciatyva vykdoma įgyvendinant projektą „Parama socialiniam verslui Marijampolės apskrityje“ Nr. 08.5.1-ESFA-K-853-01-0016.

Projektas dalinai finansuojamas Europos socialinio fondo lėšomis.

Projekto vykdytojas:

Projekto partneriai:

Projektą finansuoja:

Pažintinio tako „Pažink Marijampolę per Šešupės upę“ schema

kapus. Takas kirstų 8 tiltus, įskaitant ir perspektyvoje esantį Aušros tiltą. Šis išpūdingas takas pasibaigtų poilsio zonoje, kurioje šiuo metu yra „Wake“ parkas. Taip būtų apjungiami du skirtingi miesto poliai - šiaurinis ir pietinis.

Kodėl nereiktų plėtoti kairiojo upės kranto? Tai darant atsirastų atskiri nesisteminiai dviračių takų fragmentai, kurie neturėtų tęstinumo miesto infrastruktūroje. Kairiojo kranto plėtros užuomazgos galėtų būti pradėtos tik atsiradus Aušros tiltui, bet tai yra dar tolimesnė ir neapibrėžta idėja.

Projektas „Pažink Marijampolę per Šešupės upę“ padėtų sukurti vieną ilgiausių Lietuvoje pažintinių takų.

Aplink jį galėtų kurtis kavinės, pramogų ir įvairių laisvalaikio pramogų zonos. Trumpai tariant, Marijampolės širdis - Šešupė - turėtų galimybę atgyti ir suklestėti, kaip niekada iki šiol. Visa tai paskatintų ir pagerintų turizmo sąlygas, gyventojų poilsį, pritrauktų daugiau miesto svečių, lankytojų ir skatintų komerciją Marijampolės mieste.

Iš kur imti pinigų, klausite? Tokį projektą galėtumėte finansuoti panaudoję savivaldybės biudžeto lėšas ir ES fondų finansavimą, o ypač tas priemones, kurios skatina darnų judumą ir miestų žalinimą. Tokia kryptimi juda Europa, judės ir Lietuva, todėl galimybės nepraleisti turi ir Marijampolė.

Prasidėjo žiemos priėmimas į profesines mokyklas

Atkelta iš 1 p.

„Žiemos priėmimas į profesines mokyklas leidžia neprarasti laiko tiems jaunuoliams, kurie rudenį įstojo į studijas aukštojoje mokykloje, bet suprato, jog pasirinkta kryptis jiems netinka ar verta rinktis praktiškesnius mokslus“, - sako švietimo, mokslo ir sporto viceministrė Agnė Kudarauskiene.

Pagrindiniame priėmimo žiemos etape šiemet dalyvauja 29 profesinio mokymo įstaigos, kurios siūlo 99 profesinio mokymo programas. Norintieji mokytis prašyme gali pateikti iki 3 pageidaujamų mokymosi programų, kurias turi išvardyti prioriteto tvarka.

Antrus metus iš eilės priėmimas į profesinio mokymo įstaigas vyksta du kartus: žiemą ir vasarą. O likus laisvų vietų, į jas bus galima stoti ir prasidėjus mokymo metams. Išplėtus priėmimo į profesines mokyklas laiką, pradėti mokytis jose galima beveik visus metus.

Pagrindinio priėmimo į profe-

sines mokyklas vasaros etapas vyks birželio 1 d.-rugpjūčio 6 d., mokymosi sutartys bus sudaromos rugpjūčio 11-16 d.

Papildomas priėmimas bus organizuojamas rugpjūčio 18-25 d., o mokymosi sutartys pasirašomos rugpjūčio 30-31 d.

Likus laisvų vietų, priėmimas į profesinio mokymo įstaigas vyks ir jau prasidėjus mokymo procesui - rugsėjo 6 d.-lapkričio 30 d.

Vyriausybė patvirtino preliminarų 2021 m. į profesinio mokymo įstaigas priimamų mokinių skaičių - 20,6 tūkst. vietų. Jis išlieka toks pats kaip ir 2020-aisiais, kai priėmimas į profesinio mokymo įstaigas susilaukė rekordinio stojančiųjų skaičiaus.

Preliminarus priėmimo į profesinio mokymo įstaigas skaičius nustatomas atsižvelgiant į valstybės ir savivaldybių ūkinės ir socialinės plėtros poreikius, įvertinus nacionalinės žmogiškųjų išteklių stebėsenos informaciją, regionų plėtros tarybų siūlymus ir valstybės finansines galimybes.

Aukštesnės instancijos teismai Marijampolės teisėjų nuosprendžius naikina itin retai

L. Noreika nuo 2016 metų sausio buvo Marijampolės apylinkės teismo pirmininko pavaduotojas, laikinai einantis pirmininko pareigas, o nuo 2018 m. vasario 1 d. yra teismo pirmininkas

„Mūsų valstybė nėra tokia turtinga, kad trys žmonės kartu su teisėju nagrinėtų vištos vageystę“, - pastebi Marijampolės apylinkės teismo pirmininkas Laimondas NOREIKA, kalbėdamas apie teismo tarėjų instituciją. Jis tirština spalvas siekdamas parodyti, kaip galima iškreipti gerą sumanymą - didinti pasitikėjimą teismais ir jų veiklą įtraukiant visuomenės atstovų. Teismo pirmininkas pritaria tarėjų institucijos įteisinimui, bet su išlygomis.

- Nagrinėjant tam tikrų kategorijų sudėtingas bylas galėtų dalyvauti tarėjai, tačiau jais turėtų būti atrenkami žmonės su teisiniu išsilavinimu. Tai reikštų ir prielaidą tapti tarėju, ir pilnaverčio teismo proceso dalyvio statusą - tarėjo parašas po sprendimu reikštų ir jo atsakomybę, - pabrėžia L. Noreika. - Taip teismai išvengtų galimų situacijų, kai, pavyzdžiui, du tarėjai-neprofesionalai nutaria, kad pilietis nekaltas, o teisėjas, vertindamas įrodymus, supranta pilietį esant kaltą. Tada teisėjas turėtų rašyti išteisinamąjį nuosprendį, nes taip nutarė tarėjai, o pats teikti atskirąją nuomonę - rašyti priešingą nuosprendį. Neprofesionalių vadinamųjų liaudies tarėjų būta sovietiniais laikais. Jie teismo procesuose dažniausiai būdavo statistai, net neskaitydavo pasirašydavo nuosprendžius ir kitus teismo dokumentus.

- Kol diskutuojama dėl tarėjų institucijos įteisinimo, Lietuvoje vietoje vietoje 49 apylinkių teismų liko 12 su

padaliniais - teismo rūmais. Kokios naudos davė prieš trejus metus įvykdyta reforma?

- Vienas jos privalumų - galimybė suvienodinti teisėjų krūvius. Teismo pirmininkas turi teisę nukreipti dalį bylų iš vieno rūmų, kuriuose jų susikaupė daug, į kitus, kuriuose teisėjų krūviai mažesni. Todėl būta atvejų, kai teisėjai rengė išvažiuojamuosius posėdžius. Pavyzdžiui, esu vykęs jų vesti Vilkaviškio rūmuose. Marijampolės apylinkės teismui taip pat priklauso Šakių ir Marijampolės rūmai. Pastarieji apima Marijampolės, Kalvarijos, Kazlų Rūdos ir Jurbarko, savivaldybių teritorijas.

Į kitus rūmus nukreipiamos bylos, kaip ir visos kitos, pagal jų skirstymo taisykles, parenkamos atsitiktine tvarka - tai daro kompiuteris. Taisyklėse taip pat įtvirtinta, kad nė vienas teisėjas negali žinoti, kokią gaus bylą. Jas taip pat atsitiktine tvarka parenka kompiuteris, skirdamas teisėją pagal jo statistinius rodiklius. Asmuo, kuris dirba su įranga, skiriančia bylas, jų nemato, tik patvirtina kompiuterio atliktą veiksmą. Taip užtikrinamas visiškasis atsitiktinumas.

Kadangi po reformos liko mažiau regioninių teismų, vienosnė tapo teismų praktika (teisės taikymas ir aiškinimas) panašiose bylose. Dar vienas pertvarkos rezultatas - ženkliai sumažėjęs biurokratinis aparatas: vietoje 49 teismų pirmininkų liko dvylika, atsisakyta tokio pat skaičiaus buhalterijų, kai kurių kitų darbuotojų.

- Teismams buvo priekaištaujama dėl ilgai trunkančių bylų. Ar reforma padėjo pagerinti situaciją?

- Ilgai trunkančios bylos - jau beveik prieš dešimtmetį išspręsta problema. Europos Komisija 2018-2019 metais atliko tyrimą „Europos Sąjungos teismų rezultatų suvestinė“. Anot šio tyrimo, pagal gautų civilinių bylų skaičių Lietuva užima trečiąją vietą ES ir iš visų jos valstybių tokias bylas nagrinėja greičiausiai.

Kaip žinia, teismo procese dalyvauja kelios pusės. Pasitaiko, kad viena jų ieško teisinių landų vilkinti procesą, taip siekdamas atitolinti neigiamas pasekmes. O teisėjas, net labai norėdamas, ne visada gali užkirsti kelią teisinei ekvilibristikai. Vienas jos elementų - advokato pasikeitimas. Be jo bylos neišnagrinėsi, nes bus pažeista teisė į gynybą. Tiesa, tokia problema didesnių rūpesčių teismams kėlė anksčiau, kol nebuvo rasta teisinių svertų šiuos dalykus koreguoti. Dabar, pavyzdžiui, baudžiamojo proceso kodekse yra straipsniai, numatantys procedūrą, kaip pakeisti advokatą. Jei pilietis jo neranda per kelis kartus, teismas gali prašyti valstybės paskirti advokatą atstovauti žmogui, kol šis susiras gynėją.

Taip pat pailginti baudžiamųjų bylų senaties terminai, nes, ilgai užtrukdavus ikiteisminiam tyrimui, teismą kai kurios bylos pasiekdavo jau artėjant senaties terminui. Siekdamas jo sulaukti ir tuo pačiu išvengti bausmės, suinteresuotos pusės įvairiomis priemonėmis vilkėdavo teismo procesą. Dabar galimybių piktnaudžiauti šioje srityje nebeliko.

- Gegužę bus 21-eri metai, kai dirbate Marijampolės apylinkės teisme. Kokia per tą laiką ilgiausiai Jūsų nagrinėta byla?

- Būdinga mūsų regionui - telefoninio sukčiavimo. Kaip taisyklė, tokios bylos yra didelės apimties, jose daug nusikalstamų epizodų, kaltinamųjų, nukentėjusiųjų, liudytojų. Mano vestas teismo procesas truko porą metų.

- O kokia buvo įdomiausia?

- Nagrinėjau bylą, kurioje nužudymu dėl neatsargumo buvo apkaltinta medicinos seselė. Ji

Marijampolėje privačiai teikė detoksikacijos (išblaivinimo) paslaugas asmeniui, kuris procedūros metu mirė. Po kurio laiko nukentėjusioji pusė nutarė, kad mirtis įvyko dėl seselės naudotų netinkamų vaistų, kai kurių kitų dalykų, ir kreipėsi į prokuratūrą, kuri, baigusi ikiteisminį tyrimą, perdavė teismui bylą. Ji buvo ir įdomi, ir sudėtinga, nes teko susipažinti su daug ekspertizų, gilintis į bylos medicininę pusę, apklausti daug ekspertų. Mano sprendimas išteisinti seselę buvo apskūstas, bylą nagrinėjo kitų instancijų teismai, įskaitant Aukščiausiąjį, tačiau išteisinamasis nuosprendis nebuvo pakeistas.

- Kaip dažnai skundžiami Marijampolės teisėjų nuosprendžiai?

- Praėjusiais metais išnagrinėjome 1 097 bylas, buvo apskūsti 86 nuosprendžiai. Iš jų 14 pakeista. Tai reiškia, kad Marijampolės apylinkės teisme priimtų sprendimų esmė nepasikeitė - aukštesnės instancijos teismai, pavyzdžiui, tik trumpino arba ilgino teisiamesiems skirtus įkalinimo terminus. Panaikinti 6 nuosprendžiai - tose bylose priimti kardinaliai priešingi sprendimai.

Nuosprendžius skundžia ir teisiamesieji, ir nukentėjusieji. Tarkime, beveik visose automobilių avarijų bylose, kurios nagrinėjamos baudžiamąja tvarka, yra ir civilinis ieškinys - prašoma atlyginti tiek turtinę, tiek neturtinę žalą. Tokiose bylose trimis iš keturių atvejais skundo dalykas yra civilinės žalos atlyginimo dydis. Paprastai dėl jo skundžiasi nukentėjusieji.

- Ar būna, kad apskundžiamam nuosprendiui dėl mažos bausmės, aukštesnės instancijos teismas pablogina padėtį?

- Besiskundžiančiojo padėti apeliacinėje instancijoje bloginti yra draudžiama. Tai nuo viduramžių likusi taisyklė, kad žmogus nebijotų skųstis. Tačiau šioje taisyklėje yra išimčių. Tarkime, nuteistasis, kuriam skirtas penkių metų laisvės atėmimas, skundžiasi, kad teismas jam per daug žiaurus ir prašo švelninti bausmę. Tokiu atveju, kaip minėjau, apeliacinė instancija sugriežtinti bausmės negali, tačiau

kai teismą pasiekia ir prokuroro ar nukentėjusiojo prašymas griežtinti bausmę, teismas, radęs pagrindą, gali tai padaryti.

- Dėl ko dažniausiai teisiamesi Marijampolės apylinkės teismo Marijampolės rūmuose?

- Civilinėse bylose tos pačios tendencijos kaip ir visoje Lietuvoje - ginčai kyla iš prievolių: dėl negražinamų skolų, nevykdymų pirkimo-pardavimo ir kitų sutartinių įsipareigojimų. Daugiausiai ieškinių dėl gyventojų įsiskolinimų už komunalinius patarnavimus teikia UAB „Litesko“ filialas „Marijampolės šiluma“, bendrovė „Marijampolės butų ūkis“, Marijampolės apskrities atliekų tvarkymo centras. Teismas priima sprendimą, taip pripažindamas, kad ieškovo reikalavimas yra teisėtas ir pagrįstas. Po to ieškovas gauna teismo vykdomąjį raštą, kurį turi teisę perduoti antstoliui, kad jis priverstinai išieškotų skolas.

- Ar turėjo įtakos Jūsų vadovaujamo teismo veiklai 2019 metų pradžioje paviešintas teisėjų ir advokatų korupcijos skandalas, kaip jį vertinate?

- Jis padarė didelę žalą visai teismų sistemai. Pagal sociologinius tyrimus, vienu metu buvome pajudėję į priekį - kilo pasitikėjimas teismais, o po skandalo jis labai sumenko. Nors dar nėra rezultato - turiu omenyje, kad korupcijos byla dar nepasiekė teismo, ažiotažas jau padarė žalą. Kaip bebūtų, siekiant atgauti visuomenės pasitikėjimą teismams reikia daug dirbti.

- Kaip pasikeitė Marijampolės apylinkės teismo veikla pandemijos laikotarpiu?

- Teismas toliau dirba, tačiau tam tikrų kategorijų bylas teko atidėti. Negalime imtis tokių, kurioms nagrinėti neturime tinkamų sanitarinių-epidemiologinių sąlygų. Antai aš nagrinėjau bylą, kurioje yra dešimt kaltinamųjų, jie turi dešimt advokatų, dar procese dalyvauja nukentėjusysis su advokatu, prokuroras, posėdžio sekretorė. Teisme nėra patalpos, kurioje visi tilptų laikantis karantino metu numatytų atstumų.

Klausinėjo
Vytautas ŽEMAITIS

Man jokių privilegijų iš valdžios nereikia

Gediminas AKELAITIS
Krikščionių sąjungos Marijampolės
regiono skyriaus pirmininkas

Jei nesisaugosiu ir nesaugosiu aplinkinių, nuo COVID - 19 neapsaugos jokie skiepai. Taip tvirtinu, nes esu gydytojas, baigęs mokslus, turiu daug informacijos. Todėl ir neskubu skiepytis.

Visus trisdešimt atkurtos nepriklausomybės metų medikai, socialiniai darbuotojai, mokytojai valstybei buvo paskutinėje vietoje – mums nelikdavo pinigų, nes visi buvo skirti rinkos ekonomikai, jos augimui, gamybai, prekybai...

Visoms valdžioms mes buvome veltėdžiai, o buvęs premjeras Saulius Skvernelis dar pasakė: „Jeigu nepatinka, galite išvažiuoti.“

Ir staiga dabar valdžia pasidarė tiek gera, kad vienas viršininkas dalina skardinius medalius, nes, pasirodo, gerai dirbame, kiti nutarė mus skiepyti. Jeigu svarbiausia buvo ekonomika, tai skiepykime pirmiausiai tuos, kurie gelbsti valstybę, moka mokesčius. Skiepykime kariuomenę, nes „rusai puola“, „nacionalines vertybes“, Seimo, Vyriausybės narius, Prezidentūrą, nes be jų nebūtų Lietuvos – jie taip įsivaizduoja. Aš paprastas mirtingas žmogus ir nenoriu būti tarp pirmųjų. Ateis eilė - skiepysiuosi, nes skiepai, kaip parodė šimtmetė praktika, yra naudingi kovojant su daugeliu ligų. Šiai vakcinai nuo COVID - 19, sukurtai per trumpą laiką, aš nematau mokslinio pagrindimo, ypač kai pasako, kad pakuotėje yra penkios dozės, o po to patikslina - gali būti ir šešios. O aš žinau, kad ir tūkstantoji gramo dalis veikliosios medžiagos yra vaistas. Negalima taip žaisti žmonėms.

O jais žaidžiama, kaip ir vadinamąja privilegija gydytojams skiepytis pirmiesiems. Mane, keturiasdešimt metų dirbantį gydytoju, tokia „privilegija“ žeidžia, nes visus tuos metus, kai medikai visur buvo paskutinėje eilėje, Kovo 11-osios akto signatarai pirmoje eilėje

susigrąžino žemes, pasiskyrė rentas iki gyvos galvos. Taip pat apsirūpino visi kiti, priėję prie valdžios lovio. Dabar numeta kaulą mums.

Mums per pandemiją reikia ne kaulo, o, visų pirma, realios priešvirusinės profilaktikos gydymo įstaigose. Tuo iki šiol deramai nepasirūpinta. Palatos nedezinfekuojamos specialiais garais, nešvitinamos ultravioletiniais spinduliais, kurie naikina bakterijas, užsikrėtusieji tinkamai neizoliuojami... Viską nustelbia komercija – skiepijimas.

Todėl ir lieku su tauta kaip krikščionis, jei pasveiksime, tai pasveiksime visi, man jokių privilegijų iš valdžios nereikia.

Pacientai, kiti marijampoliečiai manęs vis paklausia, kaip vertinu verslo pagalbą Marijampolės ligoninei. Aišku, tai puiku, nes naujasis ligoninės direktorius, kurį pasiskyrė meras, jo vadovaujama administracija neteikė paraiškų įsigyti būtinais įrangai, jos nepirko. Kadangi dėl pandemijos buvo atšauktos beveik visos praėjusių metų šventės, griausmingas 2020-ųjų palydėjimas – šiuos renginius aktyviai paremdavo Marijampolės įmonės, į jas kreiptasi dėl pagalbos ligoninei. Žinoma, ne be mero iniciatyvos, kuris norėjo paremti naują direktorių. Ir verslas paaukojo, kiek kas galėjo. Visų pirma čia dirbantys ir gyvenantys verslininkai, kurie jaučia moralinę atsakomybę

už Marijampolės bendruomenės gerovę.

Vėlgi negaliu neprisiminti tuščio buvusio ligoninės akušerinio – ginekologinio skyriaus korpuso. Jį renovavus ir pritaikius konsultacinės poliklinikos reikmėms, daugiaprofilinė ligoninė galėtų dirbti efektyviau, aptarnauti penkis-šešis regiono rajonus. Žinoma, pasirūpinus pritraukti jaunų specialistų, papildomos įrangos.

Čia pirmu smuiku turėtų griežti ir visus reikalus koordinuoti ligoninės steigėja savivaldybė: dėl korpuso atnaujinimo ir įveiklinimo kreiptis į Sveikatos apsaugos ministeriją, Valskybinę ligonių kasą, Savivaldybių asociaciją, numatyti išteklių savivaldybės biudžete.

Deja, Marijampolės valdžiai labiau rūpi ne ligoninės reikalai, o pastatyti daugiafunkcė sporto arena. Bet kas toje arenoje žais, kai mieste liks tik pagyvenę žmonės?

Spręsti svarbias miesto problemas reikia kompetencijos, matyti perspektyvą, ką paliksime po savęs praėjus 20-30 metų. Dabar susidaro įspūdis, kad Marijampolė gyvena šia diena: džiaugiamasi, kad dar galime vaikščioti šaligatviais nesušalauždami kojų, dirba turgus, yra parduotuvė, o valdžia už mokesčių mokėtojų pinigus gauna tribūną televizijoje ir kalba, kaip gerai Marijampolėje. Taip ir gyvename.

Geriau ligoninei, geriau Marijampolės bendruomenei

Jurgis MAČYS. Kai ligoniui smarkiai pažeisti plaučiai, sunku kvėpuoti, veiksmingai pagelbėti gali didelio srauto terapijos prietaisas „Airvo 2“. Firmos „Fisher & Paykel“ aparatas per didelio srauto nosines kaniules (kištukus) tiekia kas minutę iki 60 litrų oro, į kurį galima įmaišyti iki 90 procentų deguonies.

„Tai duoda labai didelę deguonies koncentraciją žmogaus kvėpavimo takuose ir sudaro teigiamus slėgius, kurie padeda „sugrūsti“ į plaučius labai reikalingą deguonį“, - aiškina Marijampolės ligoninės gydytoja anesteziologė-reanimatologė Rasa Kubilienė.

Dvidešimt metų reanimacijos skyriuje dirbanti specialistė pastebi, kad anksčiau ligoninė neturėjo tokių aparatų – jie periferijos gydymo įstaigose yra naujovė. Ją naudojantys pacientai jaučia, kad deguonis į plaučius patenka maloniau, nei taikant įprastą deguonies kaukę.

Anot R. Kubilienės, „Airvo 2“ galima gydyti ne tik sergančius COVID-19. Didelio srauto terapijos prietaisas puikiai padeda, kai plaučiai nepasisavina deguonies dėl bronchito, širdies nepakankamumo, bronchinės astmos kai kurių kitų susirgimų.

Lėšų įsigyti tokį ap-

arata, kurio kaina per 5 tūkstančius eurų, Marijampolės ligoninei skyrė UAB „ICECO Holding“, valdanti mūsų mieste veikiančias valgomųjų ledų ir žuvies produktų gamybos įmones.

„Mes prisidėjome prie Marijampolės verslininkų iniciatyvos paremti ligoninę. Jos direktorius pasakė, ko labiausiai reikia, paaiškino, kad tokių įrenginių yra Lietuvoje, o aš pasirūpinau, kad kuo greičiau būtų sutvarkyti finansiniai reikalai ir besigydančiųjų laukiamas aparatas pasiektų ligoninę“, - pasakoja UAB „ICECO Holding“ generalinis direktorius Valdemaras Šalauškas.

Vadovas teigia, kad jo valdomų įmonių parama Marijampolės bendruomenei nėra jokia naujovė, nes įmonių darbuotojai, jų šeimos yra šios bendruomenės nariai.

„Kai yra poreikis padėti, visada padedame. Jei ne mes, tai kas? - kalba V. Šalauškas. - Kas žino, gal aparato prireiks ir mūsų darbuotojams. Paprastai tariant, kuo geresnė situacija bus ligoninėje, kuo ji daugiau turės šiuolaikiškos įrangos, medikamentų, bus sveikesni gydytojai, tuo sveikesnė bus visa Marijampolės bendruomenė. Reiškia nesirgs ir mūsų įmonių darbuotojai, jie dirbs, mokės mokesčius, neturės problemų, kur palikti vaikus...“

Kodėl negalime atsisakyti egzaminų

Jurgita ŠIUGŽDINIENĖ, švietimo, mokslo ir sporto ministrė. Visuomenėje vis išplieskiant diskusijoms, noriu pasidalinti argumentais, kurie padeda suprasti, kodėl egzaminų atsisakyti negalime.

1. Sprendimas vykdyti brandos egzaminus susijęs ne tik su abiturientų šių metų galimybėmis studijuoti pasirinktose aukštosiose mokyklose, bet ir ateityje neturi kelti abiturientams nesklaidumų renkantis studijas tiek Lietuvoje, tiek kitose šalyse.

2. Egzaminų svarbą lemia ir tai, kad mokytojų parašytas dešimtukas dažnai yra labai skirtingo „svorio“. Jeigu stojant į Lietuvos aukštąsias mokyklas naudotume paskutinių dvejų metų mokyklinių pažymių vidurkį konkursiniam balui skaičiuoti, nepalankioje situacijoje atsidurtų mokiniai, kurie mokosi mokyklose ir gimnazijose, kurių, kaip rodo tyrimai, vertinimai yra labai griežti.

3. Ugdymo procese rašomas įvertinimas skiriasi savo „svoriu“ nuo apibendrinamojo vertinimo rezultato. Pirmuoju atveju

mokytojas rašo vertinimus ne tik už mokinio pademonstruotus žinias ir gebėjimus, bet ir už motyvaciją, daromą pažangą.

4. Taip pat svarbu pažymėti, kad ugdymo procese ta pati pažymių skalė taikoma vertinant tiek kontrolinius darbus, tiek kaupiamiesiems įvertinimams, projektiniams darbams, grupėje atliktiems darbams vertinti. O brandos egzaminuose mokiniai gauna rezultatus, atlikę visiems vienodą, pagal egzaminų programos reikalavimus parengtą užduotį.

5. Kiekvienais metais atliekama brandos egzaminų rezultatų statistinė analizė. Skirtinguose mokyklose dalykuose išlieka ta pati tendencija – mokiniai, gaunantys vienokius balus valstybinių brandos egzaminų, turi kitokius mokyklinius įvertinimus ugdymo procese (metinius įvertinimus).

Mokyklose rašomi įvertinimai pažymiais yra susieti su pasiekimų lygiais. Egzaminų rezultatai skaičiuojami taip pat siejami su pasiekimų lygiais.

UAB „Garfus“ (Senukai)

karantino metu
dirbs tokiu grafiku:
I-V 8:00-17:00 val.
VI 9:00-15:00 val.
VII 9:00-14:00 val.

REIKALINGA

Advokatų kontora
Erikas Rugienius ir partneriai
IEŠKO
viešųjų pirkimų specialisto.

Reikalavimai – aukštasis teisinis arba jam prilygintas išsilavinimas, būtina vienerių metų darbo patirtis viešųjų pirkimų organizavime ir vykdyme.

CV siūsti el. p. e.rugienius@erip.lt.

Teirautis galima telefonu
+370 699 60002.

PERKA

Brangiausiai Lietuvoje miškus (brandžius, jaunus, malkinius, išskirtus), žemes, sodybas. Tel. 8-676 41155.

Perku žemes sklypą miesto centre arba menkavertį pastatą su komunikacijom tinkantį namo statybai. Tel: +370 672 80499.

ALGA

K O N C E R N A S

PARDUODA

- Likusius nuo gamybos įvairius metalus dar tinkamus naudoti gamyboje.
- Naudotus metalo apdirbimo įrengimus, stakles ir įrankius.

NUOMOJA

- Patalpas biurui, gamybai, sandėliavimui ar kitai veiklai Marijampolėje, Gamyklų g.
- Patalpas Marijampolės centre, senamiestyje komercinei ar kitai veiklai Gedimino g. 1, Marijampolė.

**Daugiau informacijos www.turtas.alga.lt
arba telefonu 8 (686) 08077.**

Perku mišką su žeme arba išsikirsti. Taip pat pavienius medžius išsikirstimui. Atsiskaitau iškart. Tel. +370 675 24422.

Brangiai perku sendaikčius, ragus, medalius, pinigus, fotoaparatus, stalo įrankius, statulėles, laikrodžius, karo atributiką, nuotraukas ir kt. Tel. 8-671 04381.

Superkame visų markių automobilius. Gali būti nevažiuojantys. Atsiskaitome iš karto. Tel. 8-675 80030.

PARDUODA

Valuckų ūkis nuolat prekiauja įvairios paskirties bulvėmis, kukurūzais, garstyčiomis. Tel.: 8-652 73696, 8-687 29812.

SR

STATYBOS RITMAS
Gamyklų g. 3, Marijampolė
Tel. (8 343) 71450, info@sr.lt

KASAMĖ KŪDRAS ILGASTRĖLIŲ EKSKAVATORIUMI

Transporto ir statybinių mechanizmų nuoma:

Tel.: 8 699 49060, (8-343) 70482 www.sr.lt

EKO BETONAS

GAMYKLŲ G. 3, MARIJAMPOLĖ,
TEL. (8 343) 70744, 8 699 12591

UAB Ekobetonas

GAMINA

BETONAS PRISTATOMAS BETONO SIURBLIAIS, BETONVEŽĖMIS IR SAVIVARČIAIS

METALO GAMINIAI (ARMATŪRA)

Tel. 8 655 04687

Parduodamas žemės paskirties sklypas Ve-salvos k. Plotas 7.35 ha. N.B. 53,1%. Skambinti tel. 8-618 71769.

NUOMA

**Individualioms treniruotėms
NUOMOJAMOS
patalpos manieže.**

Teirautis tel. 8 645 09724.

Skelbimai į laikraštį telefonu, trumposiomis SMS žinutėmis!

SMS žinutėje rašykite: MAML, palikti tarpą ir įrašyti savo skelbimą, toliau siūsti numeriu 1679. Žinutėje negali būti daugiau kaip 160 simbolių (skaičiuojami ir tarpeliai). Priešingu atveju, bus dvi žinutės ir kaina padvigubės. SMS kaina 4,34 €. Kilus neaiškumams skambinti 8-606 11813

Laikas namuose su „Tele2“: išskirtiniai pasiūlymai namų internetui, telefonams ir televizoriams

Dirbant ar mokantis namuose svarbu skirti laiko poilsiui bei malonioms pramogoms. Nauji „Tele2“ pasiūlymai visai šeimai jau laukia jūsų internetinėje parduotuvėje www.tele2.lt.

„Šiuo metu svarbiausia išlikti saugiems. Geriausias būdas tai padaryti – leisti laiką namuose su savo šeima. Todėl siūlome ypač patrauklias sąlygas naujiems paslaugų planams ir išmaniesiems įrenginiams įsigyti“, – sakė Petras Masiulis, „Tele2“

generalinis direktorius Lietuvai ir Baltijos šalims.

„Laisvas internetas“ šeimai – vos nuo 3,99 Eur/mėn.

Dabar kaip niekada svarbus kokybiškas interneto ryšys. Jį užtikrins „Tele2 Laisvas internetas“. Pasinaudokite vertingu pasiūlymu – šiuo metu visiems, turintiems bent vieną pokalbių planą „Tele2“ tinkle, „Laisvo interneto“ kaina yra mažesnė. Kuo daugiau numerių turite – tuo daugiau sutaupote.

„Tele2“ tinkle vieno vartotojo vardu turėdami tris pokalbių planus ir daugiau, „Laisvą internetą“ įsigykite vos nuo 3,99 Eur/mėn. Turėdami du pokalbių planus, internetą įsigyti galite nuo 4,99 Eur/mėn. Turėdami vieną pokalbių planą, „Laisvą internetą“ galėsite užsisakyti nuo 5,99 Eur/mėn. „Laisvo interneto“ sutarties metu nutraukus pokalbių planų sutartis, nuolaida internetui taip pat nustoja galioti.

Telefonai su pradine įmoka nuo 1 Eur

Ieškantiems naujo telefono – geros naujienos. Dabar galite rinktis iš daugybės išmaniųjų, kurių pradine įmoka prasideda vos nuo 1 Eur, o mėnesinė įmoka – nuo 9,91 Eur/mėn. Pavyzdžiui, tokiomis sąlygomis galite įsigyti išstvermingą ir galingą telefoną „Xiaomi Redmi Note 9 Pro“ (128 GB).

Telefonus galite įsigyti mokant visą sumą iškart arba nurodytomis mėnesinėmis įmokomis su bet kuriuo www.tele2.lt nuro-

dytu pokalbių planu ir 24 mėn. sutartimi.

Televizoriai vos nuo 2,63 Eur/mėn.

Naujas televizorius – puiki dovana visai šeimai. Dabar užsisakant televizorių su 24 mėn. neriobtu „Laisvo interneto“ planu ir išmaniaja televizija „Go3“, televizoriaus įsigijimo kaina – vos nuo 2,63 Eur/mėn. Taip pat šiuo metu taikoma 50 proc. nuolaida TV priedeliui. Galite rinktis iš nurodytų „Xiaomi“, „Samsung“, „Philips“ ir „LG“ gamintojų televizorių modelių.

Interneto ir išmaniosios televizijos paketo kaina prasideda nuo 21,64 Eur/mėn. Išsimokėjimo už įrangą terminas – 36 arba 24 mėn., pradine įmoka – vos nuo 1 Eur. Modemo kaina į pasiūlymą neįskaičiuota ir prasideda nuo 2,5 Eur/mėn.

Išmaniają televiziją „Go3“ išbandykite nemokamai

Ilgais žiemos vakarais nuotaiką praskaidrins „Tele2“ išmanioji televizija „Go3“. Joje rasite tiesioginės televizijos kanalus ir didžiulę biblioteką su filmiais, serialais, animacija, dokumentika ar sporto transliacijomis. Televizija naudotis galėsite visuose savo išmaniuose įrenginiuose – nuo telefonų iki televizorių.

Šiuo metu televiziją „Go3“ galite išbandyti nemokamai. Pasiūlymas taikomas televizijos paketui „TV + Filmai“. Juo nemokamai naudotis galėsite net 3 mėn. Pakete rasite 35 tiesioginės televizijos kanalus su 7 dienų turinio archyvu ir daugiau kaip 7 400 val. įvairaus žanro turinio kino mėgėjams.

Daugiau informacijos apie pasiūlymus ir akcijas sužinosite www.tele2.lt arba paskambinę telefonu 117. Įrenginiams papildomai taikomas vienkartinis laikmenos mokestis. Pasiūlymų laikas ir įrenginių skaičius ribotas.

NUOLAIDŲ MEDŽIOKLĖ PRASIDEDA!

Pradinė įmoka
1€

TELE2

Archyvų istorija: nuo knygrišystės ir kalvystės iki... kojinių

Atkelta iš 1 p.

Pirmuoju archyvo direktoriumi buvo paskirtas Kazys Oleka, kilęs iš Barzdų valsčiaus, mokslus ėjęs ir Marijampolėje. Dar vienas Centralinio archyvo direktorius (1935-1940 m.) buvo kunigas

Juozas Stakauskas, kuris 1919-1922 m. taip pat mokėsi Marijampolėje, vėliau čia dirbo. 1941-1944 m. jis vadovavo Vilniaus valstybiniam archyvui, čia slėpė ir nuo mirties išgelbėjo 12 žydų. Lietuvos dokumentinis pa-

veldas stipriai nukentėjo per II Pasaulinį karą, o sovietmečiu buvo suformuotas archyvo, kaip uždaros įstaigos įvaizdis. Dabar Lietuvos valstybės archyvų sistemą sudaro Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba ir

9 valstybės archyvai: 5 specializuoti archyvai ir 4 regioniniai valstybės archyvai su filialais.

Dauguma archyvuose saugomų dokumentų yra vienetiniai, neturintys dublikatų ar kopijų, tad jų išsaugojimas yra itin svarbi ir sudėtinga užduotis. Šiuo metu seniausias žinomas Lietuvos archyvų sistemoje saugomas dokumentas datuojamas XIII a. Jis yra Lietuvos valstybės istorijos archyve. Čia taip pat saugomi rašyti ant pergamentų, nestandartiniai savo forma dydžiu, storių, lapų skaičiumi, įrišimo technika, dokumentai, kai kurie iš jų yra knygrišystės ir kalvystės meno pavyzdžiai. Dokumentuose neretai galima rasti ir daiktinių vertybių, kurios papildo dokumentų turinį, tokių kaip KGB bylose esantys Lietuvos partizanų skiriamieji ženklai ir apdovanojimai, palikti kaip įrodymai ir saugomi Lietuvos ypatingajame archyve, ar netgi Klaipėdos kojinių fabriko 1968-1974 m. gaminių (kojinių) pavyzdžiai, saugomi Klaipėdos regioniniame valstybės archyve.

Lietuvos centrinis valstybės archyvas gali pasigirti didžiausia fotografijų kolekcija, taip pat įvairiose laikmenose saugomais vaizdo, garso ir kino dokumentais, dokumentų restauracijos specialistais bei užsienio lietuvių dokumentų kolekcija. Lietuvos literatūros ir meno archyvas saugo menininkų organizacijų bei žymiausių lietuvių menininkų dokumentus, be kurių neįsivaizduojamas Lietuvos kultūrinis gyvenimas. Lietuvos valstybės naujasis archyvas saugo vieną iš svarbiausių mūsų valstybės dokumentų - Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1990 m. kovo 11 d. aktą „Dėl Lietuvos Nepriklausomos valstybės atstatymo“ bei kitus dokumentus, sukurtus 1990 m. atkurtoje Lietuvos valstybėje.

Vilniaus regioniniame valstybės archyve ypatingą svarbą turi įvairių projektavimo institutų moksliniai-techniniai dokumentai, kurie padeda tyrinėti ir saugoti nekilnojama kultūros paveldą. Kauno regioninis valstybės archyvas saugo XIX a. - XX a. pradžios

Kauno gubernijoje veikusiu įstaigų dokumentus bei naujesnius Kauno regione sukurtus dokumentus, tarp kurių ir beveik 100 tūkst. pasų kortelių. Šiaulių regioninis valstybės archyvas saugo Elektroninio archyvo rezervinį duomenų centrą GEO2, kuris užtikrina valstybės archyvų saugomo skaitmeninio turinio saugumą. Regioninių valstybės archyvų filialai saugo savo apskričių teritorijose buvusių ir esančių valstybės ir vietos savivaldos institucijų, įmonių, įstaigų ir organizacijų nuolatinio saugojimo veiklos dokumentus.

Šiuo metu valstybės archyvai turi apie 20 tūkst. kv. m. saugyklų ploto, kuriame saugoma beveik 11 mln. apsk. vnt. (bylų). Tai sudaro apie 120 tiesinių kilometrų dokumentų. Valstybės archyvuose saugomi dokumentai rodo, kokia buvo praeities Lietuva ir lietuviai. Šie dokumentai yra pirminiai šaltiniai, kurie yra bet kokių istorinių tyrimų pagrindas.

Per 100 metų ne kartą keitėsi archyvų struktūra ir pavaldumas, dokumentai buvo perkelti iš vieno patalpų į kitas, tobulėjo dokumentų saugojimo ir jų sklaidos technologijos. Dabar Lietuvos archyvai yra atviri modernūs ir stipriai prisideda prie tautinio tapatumo ir visuomenės pilietiškumo ugdymo, Lietuvos istorijos pažinimo.

Taip susiklostė, kad regioniniai archyvai saugojo dokumentus nuo pokario, tai yra nuo 1945 metų iki šių dienų, bet padėtis ir čia keičiasi - juose kaupiami ir ankstesnių laikotarpių dokumentus. Mūsų, tai yra Kauno regioninio valstybės archyvo Marijampolės filialas dabar saugo apie 255 tūkstančius bylų, kurios užima beveik 2,5 kilometrų lentynų. Kasmet sulaukiame apie 1 tūkstančio įstaigų ir piliečių prašymų įvairiausiais socialiniais - teisiniais klausimais, skaitykloje sulaukiame 20-25 skaitytojų.

Turime ir nuolatinį archyvo draugų, kolegų kurie lankomus, papasakoja įdomių istorijų ir perduoda mūsų archyvui saugoti savo ar tėvų, senelių dokumentus.

Archyvų metų proga norime padėkoti: Angelei Teresei Bendoraitytei, Robertui Bandzaičiui, Rūtai Černiauskienei, Vytautui Gauliai, Jonui Jusaičiui ir kitiems pagalbininkams, o taip pat muziejininkams, bibliotekininkams.

Kryžiažodis

Sudarė Danutė Šulcaitė

Rektoriaus pavaduotojas	„Eureka!“ lietuviškai	Susijusi su kūnu	3	Miestelis Akmenės rajone	Džinsai „Big ...“	Įvyšias panašios uogos	Nusigręžk
1							
Žodis maldos gale				Labai sunkus, kalus, plastiškas metalas	Dunojaus d. intakas, tekantis per Insbruką	4	Skamba
Senovės rytų tautų piešinio rašto forma							Vis sukamės ... pačiame rate
Atsisveikinimo žodelis		5		Atidus, akytas	Pažemėjimas slėnio link	7	Paslaugų kambarys
Guis, nuolat bars				Jauskis kaip ... (laisvai)	Jei ... kortose, tai sekasi melleje		
Įsigeria, įsisunkia	Goda, svajonė	Romano „Vienulė“ autorius (XVIII a.)					6
				Vienas iš 5 pojūčių			
Kiekvieną dieną		Vengrų kompozitorius ... Kalmanas					
Pasaka be ...	Mato						
				Gyvenimo malonumų išsižadėjęs žmogus			
			2				

1 2 3 4 5 6 7 8

Kryžiažodžio (Nr. 1) atsakymas: **METAFORA**

Vertikaliai: *Valtyje. Kupini. SEB. Klostės. Triūs. NBA. Aga. Saikas. Meškas. Anankė. Itris. Nutas. Anam. Išplova. Sals. Dėtis.*
Horizontaliai: *Pustas. Main. Pergamentas. Ibiai. Šarma. Kokni. Viksva. Aksis. Sesė. Leon. NPD. SB. Ulė. Yžta. Stot. Avi. Ekstrasensas.*

Knyga „Šviesos blyksnis“ laimėjo

JUSTINAS BRYLAITIS.

Prizą atsiimti redakcijoje,

Kauno g. 15 (II a., 6 kab.), prieš

tai susitarus tel. 8-605 99998

Kryžiažodžio atsakymus **SIŪSKITE** trumposiomis SMS žinutėmis

1679

SMS žinutėje rašykite:
RK1, palikti tarpą, įrašyti atsakymą ir vardą, pavardę.

SMS kaina

0,57 €

Atsakymus siųskite iki vasario 9 d. 12 val. Laimėtojas bus paskelbtas kitame laikraščio numeryje

Kilus neišskumams skambinti 8-606 11813

Pusryčių klasika, prasidėjusi... požemyje

T. Lauvray

Auksė BAURIENĖ, UAB „Publicum“. Aiškinti, kas yra kruasanas (sviestinis ragelis), šiais laikais tikriausiai nereikia – šis skanėtas netgi įtrauktas į Prancūzijos saugomo geografinio statuso produktų sąrašą. Tačiau, kad ir kaip prancūzai didžiutuosi ir sa-

vintusi ši kepinį, – kruasanas ne tik mėgstamas, bet ir kepamas visame pasaulyje.

„Auksiniai, sviestinės traškios tešlos kruasani populiarūs tapo dėl savo švelnaus skonio ir iškirtinės tekstūros, o traškesys – kokybės ženklas. Kuo plutelė

plonesnė, tuo kruasanas skanesnis ir traškesnis“, – sako Thierry Lauvray, prekybos tinklo „Iki“ konditerijos ekspertas.

Kruasanų istorija prasidėjo 1683 m., kai Osmanų imperija bandė užimti Austrijos sostinę Vieną. Turkams vis nesisekė, todėl jie nusprendė miestą pasiekti išsikasę požeminį tunelį. Tačiau Vienos kepėjai, dirbę rūsio sandėliuose, išgirdo triukšmą ir perspėjo kariuomenę. Už miesto išsaugojimą Vienos kepėjams buvo suteikta didelė garbė, o norėdami pažymėti savo pergalę jie pagamino pumėnulių formos kepinus.

Į kruasanų istoriją įsipainiojusi ir Austrijos princesė Marija Antuanetė. Ištekėjusi už Prancūzijos karaliaus Liudviko XVI, ji taip ilgėjosi tėvynėje pamėgtų sviestinių ragelių, kad pavaldiniams neliko nieko kito kaip tik sukurti prancūziškąją versiją.

Kruasanaus prekiauti Prancūzijoje pradėta tik 1839 metais – tada atidaryta pirmoji kepyklėlė. Prancūzai itin pamėgo šiuos ragelius, todėl jie išpopuliarėjo ne tik sostinėje.

2017 m. tradiciniam kepinui iškilo nemenka grėsmė, nes Prancūzija ištiko didžiulę sviesto krizę. Šalies kepėjai ėmė nerimauti, kad dėl sumažėjusios sviesto gamybos ir pakilusių kainų bus sudėtingiau kepti kruasanas.

Lietuvoje šių skanėstų mėgėjai dažnai renkasi tradicinius pusryčių kruasanas, kurie patiekiami su šokolado įdaru arba uogiene ir sviestu. Anot T. Lauvray, su raguoliais tepami ir sumuštiniai: juos imta valgyti su kumpiu, laiša, mocarela, daugeliu kitų įdarų.

Kruasanas su kumpiu ir kiaušiniiais

Reikia: šviežių kruasanų; ke-

lių kiaušinių; gabalėlio sviesto; mėgstamo sūrio; šlakelio pieno; česnakų laiškų; mėgstamo kumpio; žiupsnelio druskos ir pipirų.

Gaminimas: dubenyje išplakite kiaušinius, sudėkite mėgstamą tarkuotą sūrį, pieną ir šiek tiek druskos bei pipirų.

Tuomet keptuvėje ištirpinkite nedidelį gabalėlį sviesto ir ant nedidelės ugnies kelias minutes lėtai maišydami pakepkite kiaušinių, pieno ir sūrio mišinį. Iškeptus kiaušinius paskaninkite smulkiai supjaustytomis svogūnų laiškais.

Galiausiai šviežius kruasanus įpjaukite per vidurį ir į juos sudėkite keptus kiaušinius ir gabaliuką mėgstamo kumpio.

Jeigu mėgstate, į kruasanų vidų dar galite įdėti šviežių špinatų ar gražgarsčių bei riekelėms supjaustytą pomidorą.

Improvizacijos ir receptai su varške

Vilma JUODKAZIENĖ, prekybos tinklo „Iki“ maisto ekspertė. Varškė – vienas universaliausių produktų. Mėgautis juo galima tiesiog pagardinus grietine, mėgstamomis žolelėmis ar uogomis. Taip pat iš varškės galima ruošti įvairiausių blynus, apkepus, ja gardinti lazaniją. Patiekalus su varške dažniausiai nesudėtinga paruošti.

Varškė itin populiari tarp žmonių, kurie skiria dėmesio subalansuoti mitybai. Joje yra daug naudingų medžiagų – tai puikus kalcio ir baltymų šaltinis. Varškė gali turėti teigiamą poveikį virškinimo sistemai ir yra lengvai pasisavinama, todėl dažnai įtraukiama į vaikų valgiaraščius.

Varškėje esančios medžiagos organizmui suteikia energijos. Tačiau labai svarbu atkreipti dėmesį į tinkamas varškės laikymo sąlygas, nes sugedę pieno produktai – itin kenksmingi žmogaus organizmui. Suvalgius sugedusios varškės galima apsinuodyti, todėl siūloma šaldytuve šviežią varškę laikyti ne ilgiau kaip tris dienas arba tiek, kiek nurodoma etiketėje.

Varškę puikiai tinka gardinti ne tik uogomis, bet ir prieskoninėmis žolelėmis ar daržovėmis. Iš jos galima ruošti užkandžius, pagrindinius patiekalus, saldžius ar sūrius gaminius. Kai kuriuose patiekaluose varškė galima pakeisti mėsą.

Europos šalyse varškę ypač mėgstama naudoti ir įvairiuose kepinuose bei desertuose. Pavyzdžiui, šveicarai turi savo pyrago su varške receptą, kurį vadina *quarktorte*, vokiečiai ruošia *käsekuchen*, čekai gamina *tvarohovnik*, lenkai – *sernik*, o olandai *kwarktaart*.

Cukinijų blynai su varške

3–4 porcijoms reikia: 2 cukinijų; 2 skiltelių česnako; kiaušinio; 5 v. š. miltų; 1/2 a. š. druskos; 1/4 a. š. pipirų; 100 g varškės; 8 vnt. saulėje džiovintų pomidorų; alyvuogių aliejaus.

Paruošimas: stambia tarka sutarkuojame cukinijas ir per marlę nuspaudžiame kiek įma-

noma daugiau skysčio – spauskite stipriai, kad cukinija liktų kuo sausesnė. Tuomet varškės sūrį ir saulėje džiovintus pomidorus supjaustome smulkiais kubeliais.

Į dubenį dedame tarkuotą cukiniją, tarkuotą česnaką, mušame kiaušinių, miltus, druską, pipirus, varškės sūrį ir saulėje džiovintus pomidorus. Visą gerai išmaišome.

Keptuvėje įkaitiname aliejų, blynelius formuojame į keptuvę dėdami po didelį šaukštą paruoštos masės. Kepame ant vidutinės ugnies po 4–5 minutes iš abiejų pusių, kol blyneliai gražiai apskrunda. Iškepusius blynelius dedame ant popierinių rankšluosčių – taip pašalinamas riebalų perteklius.

Lazanija su varške

Reikia: 500 g lazanijos lakštų; 200 g varškės; 1 kiaušinio; 500 g špinatų; 100 g tarkuoto kietojo sūrio; 2 v. š. miltų; 400 ml pieno; sviesto kepimui ir padažui; druskos, pipirų.

Paruošimas: kruopščiai ištrinkite varškę su kiaušinio tryniu ir šiek tiek druskos. Ant nedidelės ugnies ištirpinkite sviestą, dėkite į jį špinatus ir kelias minutes patroškinkite, kol suminkštės. Gilesniame puode pakaitinkite 1 v. š. sviesto, suberkite miltus, o kai jie apskrus, nuolat maišydami lėtai supilkite pieną. Įberkite, druskos, pipirų ir maišydami kaitinkite, kol padažas pradės tirštėti.

Kepimo formą išklokite lazanijos lakštais, dėkite varškės ir aptroškintų špinatų sluoksnį. Užberkite tarkuoto kietojo sūrio. Tuomet vėl klokite lazanijos lapus, dėkite varškės ir špinatų sluoksnį, užberkite sūrio. Sluoksniuokite, kol nebeturėsite varškės ir špinatų. Paskutinis sluoksnis turi būti lazanijos lakštų. Visą užpilkite padažu, gausiai užberkite tarkuoto kietojo sūrio ir kepkite iki 180 laipsnių įkaitintoje orkaitėje maždaug 40 min.

Duona: sveika, kaloringa, reikalinga...

Živilė DUMBRAITĖ, dietistė. Norint išsirinkti sveikesnį ir maistingesnį gaminį, visų pirma, reikia teisingai perskaityti ženklinimo etiketę – joje pateikiama visa naudinga informacija. Produkto sudedamosios dalys nurodomos pagal svorį mažėjančia tvarka.

Taip pat verta susipažinti su maistine verte, duonoje esančiais priedais. Mano vertinimu, paprastai, bet sveikesnei duonai reikia gerų miltų, vandens ir druskos. Kuo mažiau sudėtinųjų dalių, tuo geriau.

Patarau atkreipti dėmesį į miltus. Prioritetą teikiu iš viso grūdo dalių miltų iškeptai duonai, nes joje daugiau organizmui naudingų skaidulų. Miltai taip pat nulemia skonio savybes. Ruginių miltų duona bus rūgštesnė, o kvietinė – natūraliai saldesnė. Nors dėl skonio nesiginciama, mano vertinimu, sveikesnė duona gali būti tokia pat skani kaip ir ta, kurioje daugiau cukrų ar konservantų.

Ieškantiems sveikesnės duonos, rekomenduojama rinktis tokią, kurios šimte gramų yra ne daugiau nei 5 g cukraus, ne daugiau kaip 2 g druskos, o skaidulų – ne mažiau nei 6 g.

Duona, kurioje gausu papildomų priedų, pavyzdžiui, sėklų, neskaldytų grūdų, džiovintų vaisių, yra kaloringesnė. Visgi tai nereiškia, kad tokią duoną reiktų išbraukti iš mitybos raciono.

Mano patarimas – neskaičiuoti, kiek kalorijų turi duona, o vado-

vautis alkio ir sotumo jausmu. Reiktų stengtis valgyti kuo įvairesnį maistą, mėgstamą duoną derinti su baltymų turinčiais produktais, pavyzdžiui, humusu, mėsa, žuviimi, taip pat riebalų turinčiais produktais: avokadais, sūriu, riešutų sviestu ar kitais. Sumuštinio nepamirškite pagardinti mėgstamomis daržovėmis.

Snieguolė ŠOBLINSKIENĖ, bendrovės „Vilniaus duona“ produktų kūrimo vadovė pritaria, kad mityboje svarbiausia klausytis organizmo ir akelai nesivadovauti kalorijų skaičiumi. Priešingu atveju atsisakysime naudingų produktų, nors jie kaloringesni.

Labai svarbu atsižvelgti į miltų rūšį, gamybos būdą, cukraus, druskos, baltymų, angliavandenių, skaidulų, priedų kiekį. Pavyzdžiui, sėklų turinti duona – kaloringesnė, tačiau daugiausia kalorijų gauname ne iš jų, o iš miltuose esančių angliavandenių, kurie reikalingi mūsų smegenims.

Nors sėklos turi daugiau riebalų ir kalorijų, jose yra gerųjų riebalų, vitaminų ir mineralų, todėl tokios duonos nereiktų atsisakyti.

Duoną ar kitus gaminius turėtume rinktis atsižvelgdami į gyvenimo būdą, imuninę sistemą. Pavyzdžiui, aktyviai sportuojantis asmuo rinksis daugiau baltymų turinčią duoną. Mano vertinimu, duona yra vienas sveikiausių produktų, o jei ta duona ruginė ir viso grūdo dalių miltų – tai tikra skrandžio šluota gerąja prasme.